

PM till den blivande statsministern

Från planeringsgruppen för individfrågor

Liksom vad beträffar andra planeringsgruppers PM vill vi inledningsvis betona vikten av att en förändrad regeringspolitik konkret börjar föras redan under hösten. Osäkerhet, tveksamhet eller bristande initiativ under de första månaderna efter regimskiftet är en uppmaning till oppositionen – liksom till de särintressen och organisationer som stöder oppositionen – att gå till motoffensiv. Det är dessutom av största vikt att nödvändiga systemändringar vidtas så snabbt att deras långsiktiga och positiva verkningar hunnit bli uppenbara vid tiden för nästa val.

Planeringsgruppen är väl medveten om att mäktiga organisationsintressen kommer att motsätta sig och söka svartmåla de förslag som ges. Samtidigt är det emellertid ett faktum att organisationernas intressen inte är desamma som medborgarnas. Vår uppfattning är att en regering som fått sitt mandat på löftet om att utvidga individens valfrihet och självbestämmanderätt inte heller kan falla till föga för den sorts argumentation som utgår från synen på människan som enbart en betydelselös del av ett kollektiv.

Individens möjligheter att själv påverka så livsviktiga fält av tillvaron som sjukvård, barn- och äldreomsorg och so-

ciala problem är för närvarande så gott som ingen. Planeringsgruppen anser att ett omfattande och långsiktigt reformarbete kommer att bli nödvändigt inom *omsorgssektorn*. En lång rad samverkande regleringar, förordningar och stadfästa monopol måste på sikt avvecklas. Redan initialt kan emellertid mycket stora förbättringar införas genom några principförändringar.

Från och med 1986 medges fullt avdrag för alla styrkta barntillsynskostnader. Samtidigt avvecklas det statliga stödet till den kommunala barnomsorgen. I och med detta överlämnas beslutet om i vilken form barntillsynen skall ske helt till familjen.

Dagmar-reformen avvecklas omedelbart. Samtidigt görs från och med 1986 delaktighet i det statliga sjukförsäkringsystemet frivilligt. Den som istället tecknar enskild sjukförsäkring befrias helt från premien till det statliga systemet. Full etableringsfrihet garanteras för såväl läkare och tandläkare som för annan vårdpersonal och för vårdinstitutioner. Försäkringsbolagen garanteras rätten att teckna avtal med valfri instans. För det offentliga sjukförsäkringsväsendet införs kravet på offertupphandling av vårdtjänster.

Från och med 1986 medges liksom vad beträffar barnomsorgen fullt avdrag för alla styrkta vårdkostnader beträffande äldre i behov av omsorg. Etableringsfrihet garanteras också här för såväl vårdhem som enskilda vårdgivare.

Den offentliga omsorgen inom de tre behandlade sektorerna avvecklas i takt med att enskilda alternativ erövrar mark. Sådana avvecklingar bör möjliggöra betydande framtida skattesänkningar.

Svensk Tidskrift kommer inför valet att presentera ett antal PM till en nyttillträdd regering. Innehållet i dessa PM uttrycker inte nödvändigtvis Svensk Tidskrifts uppfattning. I stället skall de fylla syftet att peka på de beslut som en borgerlig regering måste fatta.

Arbetslivet. Förhandlingsmonopolet avskaffas. Lag om anställningsskydd liksom annan lagstiftning som särbehandlar medlemmar i skilda organisationer avskaffas likaså med omedelbar verkan. Den vägledande principen måste vara att varje enskild har samma rätt att påverka och förhandla om sina anställningsvillkor som någon organisationsansluten.

Etableringsfrihet garanteras inom arbetsförmedlingsområdet.

Etableringsfriheten som princip bör dessutom göras till föremål för grundlagsstadgande. Sådan lagstiftning som möjliggör kommunala, landstingskommunala eller statliga monopol inom tillverknings- och tjänstesektorn avvecklas.

Krav på offertupphandling för all offentlig konsumtion införs parallellt med krav på lägstaprisupphandling.

För den enskilde är möjligheten att fritt välja *utbildningsväg* och inriktning av livsavgörande betydelse. Det är därför väsentligt att så snart som möjligt och i största möjliga omfattning reformera det svenska nästan totalt statskontrollerade utbildningsväsendet.

Full etableringsfrihet för enskilda skolor och andra utbildningsanstalter införs. Tillstånd skall utan undantag ges direkt av Utbildningsdepartementet då den sökande anstalten befinner sig avse att uppfylla bestämda och entydigt definierade rena baskunskapsmål. Andra hänsyn får inte tillåtas hindra tillståndsgivningen.

Ett skolchecksystem där 90% av alla styrkta utbildningskostnader erläggs av staten införs från och med höstterminen 1986.

Inom den kommunala skolan införs möjlighet för eleven att inom varje skol-distrikt välja skola.

De lokala utbildningsorganens besluts-kompetens inskränks till att enbart gälla offentliga utbildningsanstalter.

Också inom *boendet* är medborgarnas möjligheter att fritt välja bland alternativ idag så kringskurna att de i praktiken inte existerar. Också här är en lång rad konsekvensreformer nödvändiga. Vissa förbättringar kan dock också på kort sikt åstadkommas.

Etableringsfrihet införs inom bostadsförmedlingens område.

Den offentliga bostadsförmedlingens rätt att anvisa sökande avskaffas.

Myndigheternas förköpsrätt begränsas tidsmässigt och i omfattning. Vid förköp skall dessutom fullt marknadsvärde på förköpta objekt erläggas.

Zonindelningen avvecklas successivt, liksom den detaljerade bebyggelseplaneringen. Stadsarkitektkontorens godkännande av enskilda projekt bör för-enklas så att avslag snarare än bifall skall föranleda detaljerad motivering.

Statens planverk avvecklas. Svensk byggnorm bör i detalj revideras och varje förefintligt krav kunna väl motiveras för att inte strykas.

Rätten att förhandla om hyran skall garanteras varje enskild hyresgäst lika väl som skilda hyresgästorganisationer. Existerande organisationer skall under inga omständigheter kunna uppbära avgifter från andra än sina medlemmar.

Realisationsvinstbeskattningen vid försäljning av lägenhet eller fastighet sätts till 20% oberoende av innehavets längd.

För storstadsregionerna medges generella tillstånd till en snabbare utbyggnad av bostadsbeståndet i innerstadsområdena, i första hand genom att möjlighe-

terna att bygga högre fastigheter generellt godtas.

För människors valfrihet är inte minst *kultursektorn och fritiden* avgörande. Också här har planeringsgruppen insett behovet av ett långvarigt reformarbete i syfte att återskapa den fria marknad som idag inte längre kan sägas existera. Inicialt rekommenderas emellertid följande väsentliga förbättringar:

Etableringsfrihet införs för radio-, TV- och telekommunikationer. Tryckfrihetsförordningen utvidgas till att med nuvarande lydelse gälla också elektroniska media.

En ny åldersgräns införs vid 18 år för biografilm. Statens biografbyrås uppdrag begränsas till att gälla filmer avsedda för personer under 18 år.

Charterskatten avvecklas.

Statens kulturråd avvecklas. Stödet till litteratur och tidskrifter ges istället i

form av generell momsbefrielse. Stödet till teatrar, muséer och bildkonst ges en mera generell utformning och utbetalas i form av ett löpande basbelopp. Enskilda donationer till kulturella ändamål görs helt avdragsgilla.

Utöver de här behandlade huvudområdena finns ett nära nog oändligt antal andra detaljfrågor och fält där reformer i samma anda är nödvändiga. Planeringsgruppens arbete har nu ingått i en andra fas där enskilda bestämmelser i högre grad kommer att granskas, och vidare mera utförliga rapporter följer.

Vi vill emellertid intill dess ännu en gång betona den för medborgarna i vårt land livsavgörande vikten av att *individens rätt att själv besluta* i de frågor som mest intimt berör hennes egen och hennes närmastes tillvaro återges henne. Det är i den andan vi överlämnar detta PM.